

9. ISTEN MEGSZABADÍTJA NÉPÉT (2Móz 5; 7,1–12; 13,17–14,29)

Gyülekezeti óraszám: 1. Egyházi iskolák óraszám: 1.

TEOLÓGIAI ALAPVETÉS

(Felhasznált irodalom:

PÁKOZDY, L. M., Bibliaiskola, Budapest 2007.

TÓTH, K., Mózes öt könyvének magyarázata. in: JK, Budapest 1995.

BARTHA, T. (szerk.), Keresztyén Bibliai Lexikon, Budapest 2000.

Biblia Magyarázó jegyzetekkel, Budapest 1997.

<http://haver.hu/zsidosagrol/unnepek/paszach>

<http://hagyományaink.blogspot.hu/2009/03/szeder-tal.html>)

A szabadítás előzményei:

Isten elhatározta, hogy a választott népének egy hazát ajándékozik. Ígéretet tett erre Ábrahámnak (1Móz 12, 1 kk.). Azonban az ígéret beteljesedéséhez sok időnek kellett eltelni. Ez alatt az idő alatt számtalan akadállyal nézett szembe Isten népe. Mindig megtapasztalták, hogy Isten megszabadít, legyőzi a legyőzhetetlennek tűnő akadályokat is. Ahogyan Jézus mondta: Isten számára semmi sem lehetetlen: „*Embereknek ez lehetetlen, de Istennek minden lehetséges.*” (Mt 19,26)

A szabadulást megelőző akadályok és Isten akadályokra adott válasza:

Akadály: Egyiptomi elnyomatás. Elképzelhetetlen az önálló haza, hiszen a zsidó nép elnyomatásban élt.

Isten tette: Ahogyan Isten megígérte Ábrahámnak, a leszármazottai száma megnőtt. Néppé növekedtek.

Akadály: Túl nagy volt a nép létszáma, a fáraó asszimilálni akarta őket a maga kegyetlen módszerével.

Isten tette: Istenfélő bábák segítségével megmentett egy gyermeket, akit már ekkor kiválasztott.

Akadály: Mózes gyilkos tette miatt eltávolodott a néptől.

Isten tette: Isten felkészítette Mózeset Midján földjén a nagy küldetésre, majd elhívta, és megbízta a nagy küldetés elvégzésével.

Akadály: Mózes ellenkezése.

Isten tette: Mózesnek segítőt adott. Ideiglenesen három csoda bemutatására tette képessé Isten.

Istennek való engedelmesség és engedetlenség az Ószövetségben:

Engedelmeskedő nép: A kivonulás előfeltétele volt, hogy a nép engedelmeskedjen Isten parancsainak, utasításainak.

Engedetlen fáraó: Isten 10 csapással büntette meg az engedetlen fáraót és az egyiptomi népet.

Az Istennek való engedelmesség:

Az Istennek való engedelmesség jelentése: Isten szava szerint cselekedni. Amíg Isten nem adta a Törvényt, addig az Istennek való engedelmesség elsősorban azt jelentette az Ószövetségben, hogy a megszólított ember megteszi, amit Isten kér tőle. Az engedelmesség összefüggésben áll a hittel, az Istenbe vetett bizalommal. Noé és Ábrahám esetében Isten nagyon nagy dolgot kért, és mind a ketten megtették azt, ami a kortársak és a család szemében is érthetetlennek tűnt. Ők azonban engedelmeskedtek Isten szavára, mert bíztak benne. (1Móz 6,9 kk. és 1Móz 12,1 kk.)

Az engedelmesség jutalma:

Azok, akik Istennek engedelmeskedtek, akik bíztak Benne, megtapasztalták, hogy az életüket Isten megáldja. Ez az áldás megmutatkozott abban, hogy megmentette, megvédte Isten az életüket, sőt gazdaggá is tette őket. József például meggazdagodott, de Potifáron is Isten áldása

lett József miatt. „megáldotta az Úr az egyiptomi ember házáat Józsefért, és az Úr áldása volt mindenén, amije csak volt a házból és a mezőn.” (1Móz 39,5)

Miután Isten a törvényt adta, az engedelmisség a Törvény megtartását jelentette, a Törvény parancsainak a követését. Mert a törvény Isten kijelentett akarata.

Az engedetlenség következménye:

Alapvető engedetlenség: Minden ember engedetlenné vált az első ember bűnbe esése miatt. (Róm 5,19) Ebből a szempontból minden ember alapvetően engedetlen. A bűn az Istennek való engedetlenséget jelenti. Mivel minden ember alapvetően bűnös, ezért alapvetően engedetlen. Eseti engedetlenség: Olyan esetek, amikor egy adott ember egy konkrét helyzetben nem követi Isten konkrét akaratát, utasítását, tanácsát. Ahogy az engedelmisséget Isten megjutalmazta, az engedetlenségnek is volt következménye. Volt, aki a saját engedetlensége miatt bűnhődött: Így lett Lót felesége engedetlenségének a következménye: a halál. „Lót felesége azonban, aki mögötte ment, közben hátranézett és sóbálvánnyá lett.” (1Móz 19,26)

Volt olyan eset is, amikor egy ember vétke miatt egy egész közösség kap büntetést: Az egyiptomi nép azonban a fáraó engedetlensége miatt kapott büntetést. A Vörös-tengerbe veszett az egyiptomi hadsereg. Majd a tíz csapás az egész népet érintette.

A Tízparancsolat is a kollektív felelősséggel számol. Az áldás ezer nemzedéken át, az átok harmadik és negyedik nemzedéken át érvényes (2Móz 34,7). Ezékiel próféta az újszövetségi gondolkodásra előre mutatott, amikor az egyén felelősségéről azt írta, hogy mindenki a saját tetteért felelős. „Annak a léleknek kell meghalnia, aki vétkezik.” (Ez 18,4)

Jézus engedelmissége:

Jézus Krisztusról azt írta Pál a Filippi levélben: „engedelmes volt mindhalálig, mégpedig a kereszthalálig.” (Fil 2,8) Jézus az egyetlen, aki mindig engedelmes volt. Az Ő engedelmissége tette lehetővé a hívő ember üdvösségét. „Mert ahogyan az egy ember engedetlensége által sokan lettek bűnösökké, úgy az egynek engedelmissége által is sokan lesznek igazakká.” (Róm 5,19)

Tíz csapás:

Mózes és Áron átadta Isten üzenetét a népnek, akik hittek is nekik, engedelmeskedtek Isten szavának. Bízta ebben az üzenetben, és istentiszteletet tartottak. Ezt jelenti az, hogy meghajoltak előtte. „Amikor meghallották, hogy az Úr számon tartja Izráel fiait, és meglátta nyomorúságukat, meghajoltak és leborultak.” (2Móz 4,31) Ezzel a meghajlással fejezték ki, hogy engedelmeskednek. Így került szembe az Istennek engedelmeskedő nép és az Istennek nem engedelmeskedő fáraó. Az engedelmes néppel a hátuk mögött ment a fáraó elé Mózes és Áron. (1Móz 7) Az engedelmisség első következménye az lett, hogy a választott nép élete még nehezebb lett. A tíz csapás története nevezhető Isten párbajának, amit az egyiptomi istenekkel vívott meg. „Ítéletet tartok Egyiptom minden isten fölött- én, az Úr.” (2Móz 12,12) A sokistenhitű egyiptomi fáraónak meg kell tapasztalnia, hogy az ő országában a láthatatlan Isten legyőzi a Nílust, az elemeket, az állatokat, mindenén Úr. A tíz csapás megmutatta, hogy Isten rendelkezik csak hatalommal. Mózesnek nem volt csodatévő hatalma, csak engedelmes eszköz volt az Isten kezében. Amikor Áron a botot ledobta, az kígyóvá vált, elnyelte a fáraó varázslójának a botját. Ezzel is jelképezve a nagyobb hatalmat. Olyan csapásokról van szó, amelyek többnyire ismertek is voltak Egyiptomban, de nem jelentkeztek egyszerre. Isten olyan csapásokat választott, amelyek emlékeztették Egyiptom lakóit a nyomorúságos időszakokra.

A csapások egyre súlyosbodtak. A 3. csapás után az egyiptomi varázslók felismerték, hogy Isten teszi ezeket. „Isten ujja ez!” (2Móz 8,15) Ezek a csapások pontosan ezért történnek, hogy egyiptomiak megértsék, megismerjék az igaz Isten hatalmát.

1. csapás: Víz vérré válik. Van egy érdekessége ennek a csodának. A Nílus vizén múlt Egyiptom egész élete, mezőgazdasága. A Nílus áradásának különböző szakaszai vannak. A zöld szakaszban az áradás elején a víz iszapossá válik. Ilyenkor a víz ihatatlan. De csak rövid ideig

tart ez az időszak. Ezt az időszakot régen tartalékokkal éltek túl. Ezt követi a vörös szakasz, amikor a legfrissebb a víz, ami Afrika belsejéből, a hegyekből idesodródott humusz miatt lett vörös. Isten a hatalmát úgy mutatta meg, hogy a legjobban iható víz lett a romlott víz. Ezzel mutatta meg Isten a hatalmát a Nílus vélt istenei fölött.

2. csapás: Volt egy Heki nevű egyiptomi isten, aki békapusztítóként a főistenek között volt. Hiába imádkoztak hozzá a második csapás idején. Nem segített.

3. csapás: Mindig sokat szenvedtek az egyiptomiak a moszkítóktól. Ebben az esetben olyan mértékben árasztották el Egyiptomot, mintha minden porszem szúnyoggá vált volna.

4. csapás: Nem egy légyfélére, inkább egy bogárra kell gondolni ebben az esetben. Az az érdekes ebben a csapásban, hogy Egyiptom egyik legszentebb állata egy bogár: a skarabeusz. Ezt tartották a teremtető erő és az örökös élet jelének, mert úgy gondolták, hogy nemzés nélkül lett. És ennek is Isten az Ura.

5. csapás: A dögvész csapása is ugyanazt volt hivatott igazolni, hogy Isten az Úr. Az egyiptomiak szigorúan megbüntették azt az embert, aki a szent állatok közül egyet is megölt. A fáraó folyamatosan oda-vissza lépett a döntésével. Az sem törte meg, hogy az egész egyiptomi gazdaság veszélybe került. Az sem törte meg, hogy látta világosan, hogy a csapások kizárólag az egyiptomiakat érintették.

6. csapás: A csapást Mózes kemencéből vett hamuval indítja. A kemencékben égették a hatalmas egyiptomi építkezésekhez használt téglákat. A kemence jelképe volt az egyiptomi civilizációnak. A mágusok, akik papok voltak, elkapták a betegséget. Azok, akik a legnagyobb tisztaságságot képviselték, elkaptak egy betegséget, amely miatt nem voltak alkalmasak a feladatuk elvégzésére. Isten félreállította az egyiptomi vallás képviselőit.

7. csapás: Az eredeti nyelven „Isten hangjai” a jégeső. A mennydörgés az ókori népek számára Isten kijelentésének a jele volt. (2Móz 19,16)

8. csapás: A sáskák olyan pusztítást tudnak végezni, hogy egyetlen zöld felület sem maradt. Egy papirusz szerint a legnagyobb csapás a Nílus áradásának az elmaradása mellett a sáskajárás.

9. csapás: Elképzelhető, hogy a sötétség az úgynevezett chamszin szél volt. Ez a szél néhány napig a tavaszi napéjegyenlőség idején jelentkezik. Homokszemcséket hoz magával, emiatt lehetett tapintani is. (2Móz 10,21)

10. csapás: Egyiptom királyát és annak gyermekét is istennek tekintették. És ez az utolsó csapás. Egyiptom valamennyi istenén ítéletet tartott Isten.

A 10 csapás után egyértelművé kellett, hogy váljon, hogy Izráel Istene az Isten, az egyetlen. A fáraó egy kis időre ugyan időközben azt mondta, hogy elengedi a népet, de ismét újra és újra megkeményítette magát.

A csapásokkal Isten két dolgot is bizonyított:

- erősebb Egyiptom nem létező isteneinél,
- a népet pedig különleges gondoskodással veszi körül.

Az egyiptomi kivonulás lett Izráel népének alapvető Isten-élménye. Erre emlékeznek a páskaünnepen.

Páskaünnep:

Az ünnep héber neve: peszah. A magyar nyelvbe a görög pászkhá közvetítésével került. Az eredeti héber szó jelenti egyrészt azt, hogy bénának lenni, illetve (1Kir 18,26), másrészt: valami mellett érintetlenül elmenni. A második jelentés utal ama tényre, hogy amikor az öldöklő angyal elment Egyiptomon, kihagyta, (2Móz 12,27) elkerülte az izráelieknek a házáat. Elment mellettük úgy, hogy megkímélte a házak lakóit.

Az első páskát Izráel fiai akkor ünnepelték, amikor Isten megszabadította őket Egyiptomból. Ennek az ünnepnek az előkészületeit a tizedik csapás előtt mondta el Mózes a népnek. (2Móz 12,1–27)

Egy ép egyéves hím bárányt kellett levágni. (Ha nem volt bárány, kecskét is lehetett választani.) Hibátlan állat kellett, ami mögött az a gondolat állt, hogy az Istennek szentelt dolgoknak hibátlanoknak kellett lenni. Az első hónap 14 napján este kellett levágni, a naplemente és az éj beállta közötti időben (délután 3 és 6 óra között). A bárány véréből meghintették az ajtófélfát és a szemöldökfát. A húst kizárólag sütni lehetett, és keserű füvekkel és kovásztalan kenyérral fogyaszthatták. A keserű füvek, a belőlük készített mártás szimbolikus jelentésűek: az egyiptomi keserű évekre emlékeztetnek. A kovásztalan kenyér emlékeztet arra, hogy gyorsan kellett elhagyni Egyiptomot, nem volt idő arra, hogy a kenyér megkeljen. A húsból reggelre nem hagyhattak semmit. Ami maradt, azt a csontok eltörése nélkül kellett elégetni. Az ép csontok a közösség egységének a kifejezői.

A rendelkezések szerint a páska családi ünnep. Házanként kellett levágni és elfogyasztani előírás szerint a bárányt. Később Izráel történetében a páska gyülekezeti ünnepként jelenik meg. A páska helyszíne a templom volt. A bárányokat léviták vágták le és készítették elő (2Krón 30,16–17; 2 Krón 35,10–11)

Az Ószövetség minden esetben áldozatnak nevezi a páskát. A páska ünnepén a vérnek fontos szerepe van. A vér a szabadulást jelenti. Az engedelmisség jele.

Ma a legnépszerűbb és a legtöbb zsidó ember által megtartott ünnep. A széder-estén a szövegek, rituálék és előírások egy meghatározott rendszert alkotnak. Az exodus eseményét apa-fia közötti kérdés-felelet formájában elevenítik fel. Az ünnepi asztalon jelképes jelentésű ételek és tárgyak vannak:

- sült hús (jelképe a sült bárányt, a tizedik csapást)
- főtt tojás (áldozatot jelképezi)
- keserűfű (emlékeztet a rabszolgaéletre, lehet torna vagy saláta)
- zöldség (hagyma, főtt krumpli, retek, jelképezi az egyiptomi sanyarú munkát)
- chároszet (reszelt alma, dió, fahéj és bor keveréke, ami jelképezi a maltert és téglákat, amit Egyiptomban kellett a rabszolgaság alatt a fáraónak készíteni)
- bor
- sós víz
- pászka
- gyertya

Mirjám éneke:

„Énekeljete az Úrnak, mert igen felséges, lovat lovasával a tengerbe vetett!” (2Móz 15,21)

Ez az ének az Ószövetség egyik legrégebbi darabja. Azt a szabadítást énekli meg Mirjám, amit megtapasztalt Isten népe, amikor a Vörös-tengeren átélték a nagy csodát. Mirjám prófétanő volt. *„Ekkor Mirjám prófétanő, Áron nővére dobot vett a kezébe, és a többi asszony is mind kivonult utána dobolva és körtáncot járva.”* (2Móz 15,20) Mirjám hivatásához tartozott az, hogy Isten vezetése alatt a választott nép történetét költői formában fogalmazza meg, és ezt a történetet így értelmezi. Így említi meg a szabadulás legnagyobb élményét Mirjám ebben az énekben. Hasonló örömmünnepléssel találkozunk Sámuel könyvében, amikor Saul elé kimentek az asszonyok Izráel városaiból körtáncot táncolva és dobolva, örömkialtásokkal, amikor Dávid egyik alkalommal legyőzte a filiszteusokat. (1Sámuel 18,6) Mirjám és a többi asszony a győztes Istennek örült, aki erősebb, mint a lovak és lovasok, mint az egyiptomi fáraó, az egyiptomi istennek vélt istenek. Isten segítségével győzött a gyengébb a fizikailag erősebb fölött. Ez Isten tette.

Az éneklésre való felhívás a Bibliában mindig az Istennek való éneklésre vonatkozik. Hálaadó éneket kell Istennek énekelni. Ez nem más, mint a hálaadás formája.

Az Egyiptomból való szabadulás eseménye után Isten megparancsolta, hogy erre az eseményre minden évben emlékezzen vissza a népe. Isten ekkor Szabadító Istenként mutatkozott be. A későbbi korokban, amikor nehéz helyzetbe került Isten népe, akkor mindig vigaszt és bátorítást jelentett az, ha erre az eseményre visszaemlékeztek a választott nép tagjai. Az egyiptomi szabadulás élménye azért is olyan jelentős, mert ez a szabadítás készítette elő 50 nappal a kivonulás után azt, hogy a Sínai-hegynél megkapja a nép a Tórát, és így örök szövetséget kössön Istennel.

VALLÁSPEDAGÓGIAI SZEMPONTOK

A szabadítás fogalma elvont, megfoghatatlan a gyermek számára. Történeteken keresztül éli át és értelmezi. Isten népének ez a története a rabszolgasors és a megszabadított lét közti feszültséget és folyamatot ábrázolja ki a gyermek számára. Fontos, hogy kellően érzékeltetni tudjuk a két állapot közti különbséget.

Az egyiptomi szabadítás történetében lévő, a gyermekek számára is mesésen hangzó elemek, a tíz csapás, a Vörös-tengeri átkelés mind-mind a két pólus kiábrázolását segítik. Ne vegyük el az élett, ugyanakkor ne legyen túlságosan ijesztő és mesészerű se!

A 10 csapás történetének teológiai háttérét még nem értik, de a felsorolással, képekkel érzékeltetett veszélyt, fenyegetettséget igen. Előfordulhat, hogy a gyermek nem tud azonosulni Isten büntetésével, megkérdőjelezi Istent. Éppen ezért hangsúlyozzuk az egyiptomi fáraó engedetlenségét, és Isten tetteiben a sanyargatott nép szabadításáért vívott küzdelmét!

A lecke hangszúlya éppen a fentiek miatt nem a csapások részletezése, memorizálása, hanem a megszabadított nép átélése, öröme. Isten választott népe ebben a tettben ismeri fel Isten hatalmát, erejét, gondviselését. Mi, keresztyének Krisztus feltámadásában ismertük fel. A páska és a húsvét ünnepének párhuzamával a zsidó nép és a keresztyének szabadítás élményét kapcsolhatjuk össze. Ebben a párhuzamban az első órán, a címerben megismert bárány-szimbólumot újra megvilágíthatjuk a gyermekek számára.

A TÉMÁHOZ KAPCSOLÓDÓ KÖVETELMÉNYEK:

<u>Minimum</u>	<u>Optimum</u>
- Bátorítással vegyen részt az órán a hittanoktató által kezdeményezett feladatokban, játékokban, közös beszélgetésekben, közös éneklésben, imádkozásban. - Saját korosztályának és egyéni sajátosságainak megfelelő szinten: - Tudja elmondani segítő kérdések alapján, Isten hogyan kényszerítette a fáraót, hogy elengedje népét. - Tudja segítséggel elmondani, hogy Mózesnek hogyan sikerült a népét megszabadítani az Úr segítségével. - Tudja értelmezni segítséggel a lecke Igéjét: Mózes 2. könyve 14,14.	- Önként és aktívan vegyen részt az órán a hittanoktató által kezdeményezett feladatokban, játékokban, közös beszélgetésekben, közös éneklésben, imádkozásban. - Saját korosztályának és egyéni sajátosságainak megfelelő szinten: - Legyen képes a tankönyvi képek és szövegek alapján elmondani, hogyan szabadult meg Isten népe az egyiptomi fáraó uralma alól. - Tudja értelmezni és magyarázni a lecke Igéjét: Mózes 2. könyve 14,14.

ÓRAVÁZLAT-JAVASLAT

GYÜLEKEZETEK, ÁLLAMI ISKOLÁK ÓRÁJÁRA ÉS EGYHÁZI ISKOLÁK ÓRÁJÁRA

Fő hangsúly: A szabadító Isten cselekszik.

Kognitív cél: Isten konkrét tetteiben történő szabadításának bemutatása.

Affektív cél: Az Istenben való bizalom érzelmi hátterének feltárása. (Aki előre elkészíti a megoldásokat)

Pragmatikus cél: A diákok motiválása arra, hogy gyűjtsenek példákat arra a saját életükből, amikor azt érezték, hogy Isten velük van és segít nekik.

Óra fő része	Javaslatok	Taneszköz, célhoz kapcsolódás
Motiváció, ráhangolódás, előzetes ismeretek aktiválása	Szabadulástörténetek – rajzos activity Idézzenek fel a tanulók magukban olyan mese-, rajzfilm-, regény-, bibliai szereplőket, akik szabadulást éltek meg! Egy önként jelentkező a táblánál rajzolja le! Az osztály próbálja meg minél hamarabb kitalálni! Röviden ismertessék is a szabadulás történetét!	Eszköz: tábla, kréta/filc vagy nagy ívpapír, filc Javaslat: ha nagyobb csoportunk van, játszhatjuk csapatokban a játékot, mint az activityben. Csoportosan találják ki a feladványt, amit a másik csapat egyik önként jelentkezője rajzol a saját csapatának. Pontgyűjtésre megy a játszma, 1 perc áll rendelkezésre a rajzoláshoz.
Feldolgozási javaslat, munkáltatás	Történetmondás – Isten megszabadítja népét: • Mózes és Áron a fáraó előtt • A fáraó dühe és visszautasítása • Az ÚR segítségével: csapások • A fáraó ellenállása • A tizedik csapás • Isten oltalmazza népét, a nép engedelmessége • A fáraó elengedi a népet • Kivonulás • A fáraó üldözőbe veszi a népet • Átkelés a Vörös-tengeren Beszélgetés a történet kapcsán: • Mi volt a nép szerepe Isten szabadításában? (engedelmisség) • Hogyan élhette meg Isten népe ezt az időszakot? (félelem, bizonytalanság, kétség) • Hogyan engedelmeskedhettek mégis? (bizalommal) • Figyeld meg a munkáltató tankönyv rajzait, a tárgyakat és az embereket! Döntsd el, hogy	TKGY 9. lecke, 40–41. o. TKEI 9. lecke, 46–47. o. Javaslat: Rajzoljuk a táblára a történetmesélés közben a csapásokat, vagy rakjunk ki mágnessel egy-egy rajzot, képet, majd a páska leírásánál foglaljuk ajtókeretbe ezeket, és a rajzon az ajtófélfát fessük be vörösre! Így szemléltethetjük a történetmondás közben Isten oltalmát, védelmét népe fölött. Történetmondáshoz kapcsolódó feladat: További ötletek 2.

	melyek fejeznek ki félelmet, és melyek bizalmat! Aranymondás – Isten bátorítása: „Az Úr harcol értetek, ti pedig maradjatok veszteg!” 2Móz 14,14 Isten legnagyobb szabadító tette az Ószövetségben és az Újszövetségben. A munkáltató tankönyvben szereplő Tudod-e? feldolgozása	Kapcsolódó feladat: TKGY 9. lecke 2. feladat TKEI 9. lecke 2. feladat További ötletek 3. TKGY 9. lecke TKEI 9. lecke Kapcsolódó feladat: TKGY 9. lecke 3. feladat TKEI 9. lecke 3. feladat
Aranymondás	„Az Úr harcol értetek, ti pedig maradjatok veszteg!” (2Móz 14,14)	Megjegyzés: Magyarázzuk el a „veszteg” kifejezést!
Énekjavaslatok (alternatívák)	„Jöjj, ó, jöjj el ...” TKGY 147. o. 16. ének, TKEI 163. o. 16. ének BS 246:1. 4–5. verse: „Kész az én szívem...” (TKGY 140. o. 5. ének, TKEI 156. o. 5. ének) „Szabadításod öröme...” (TKGY 141. o. 6. ének, TKEI 157. o. 6. ének) RÉ21 66:3–4. verse: „A tengert és a folyóvizet...” RÉ21 105:23 „Népét vígsággal...” BS 130: „Igazságnak napja, jöjj...” (dall. RÉ21 505. ének: „Emlékezzünk ez napon...”) JJ 106: „Az Úr a pásztorom...” (kánon) (+BS, DU)	Javaslat: Kísérhetjük ezt a ritmusos éneket csörgőkkel, zörgőkkel, beletapsolhatjuk a következő ritmust: táá-szün-táá-szün-ti-ti
Házi feladat	Mai szabadítás-történet – fogalmazás	TKGY, TKEI 9. lecke 4. feladat

TOVÁBBI ÖTLETEK (ld. még a Szabadság – szabadítás leckénél)

Képelemzési és szövegelemzési módszertani segédlet

TKGY 40–42. o., TKEI 46–48. o.

A képen látható:

A 40/46. oldalon egy szituációs képet lát a néző: Mózes és Áron, egy asszony és egy gyermek indulóban.

A 41/47. oldalon: a Vörös-tenger, Mózes botjának felemelésével – az Úr segítségével – a tengert kettéválasztja. A tematikus kép azt a pillanatot rögzíti, amikor az elkeseredett, félő emberek előtt a tengerben út nyílik számukra a továbbhaladáshoz. Az előtérben emberek állnak: férfiak, nők, gyermekek csomagokkal. A nép még nem reagál a csodára, a csoda előtti érzelmi állapotokat tükrözi a rajzoló az embereken (félelem, aggodalom, vigasz, támogatás).

A 42/48. oldalon infógrafikus képek szemléltetik kovásztalan lepényt, a fűszereket, a báránysültet és a kancsó bort, amit a *Tudod-e?* - részben magyaráz a tankönyv. Szükséges magyarázat: kovász (előtészta: liszt és víz, amelyben élesztőgombák szaporodnak el). Miért kovásztalan lepényeket fogyasztottak a pászka ünnepén?

A szöveg: Két nagy tartalmi egységre bontható.

Az első, Isten tíz csapással kényszeríti a fáraót arra, hogy népét szabadon engedje.

A második egységben a Vörös-tengeri csoda leírását találjuk.

Instrukció a képolvasáshoz és a kapcsolódó szöveg elemzéséhez

- Mit jelent a páska? Mit ünnepeltek a páska ünnepén a zsidók? Miért?
- Olvassátok el a *Tudod-e?* részt és nézzétek meg az alatta lévő képeket! Ki evett már fűszeres kovásztalan lepényt vagy kenyeret? Mondja el a többieknek milyen volt az íze!
- Figyeljétek meg, Isten hogyan segített az izráéliek szabadulásában! Milyen csodát tett az ÚR? Hogyan ünnepelték meg a megszabadulásukat? (a három megfigyelési szempontot három csoport kaphatja)
- Olvassátok el az első részt! (40/46. oldal) Mit figyeltetek meg?
- Milyen csapásokkal sújtotta az ÚR a fáraót?
- Kik menekültek meg, kik kerültek el a tizedik csapást? Miért?
- Mikor engedte el az izráélieket a fáraó?

- Olvassátok el a második részt! (41/47. oldal) Válaszoljatok a megfigyelési szempontokra!
- Miért estek kétségbe az izráéliek?
- Hogyan segített a népén Mózes segítségével az ÚR?
- Mi történt az egyiptomi sereggel?
- Figyeljétek meg a képet! Kiket lehet látni? Hol vannak éppen az emberek? Mit olvasol le az arckifejezésükről, mozdulataikról? Miért?
- Figyeld meg Mózes! Mit csinál?
- Mit mondott az embereknek?
- Hogyan keltek át a Vörös-tengeren?

Beszélgetéspontok az aranymondáshoz:

Aranymondás: „Az Úr harcol értetek, ti pedig maradjatok veszteg!”

- Ki mondja ezt a mondatot és kiknek?
- Mit tett az ÚR?
- Mit tettek az zsidók?
- Te tudsz türelmesen veszteg maradni mindig, ha erre van szükség? Miért?
- Mondjatok olyan helyzeteket, amikor nehéz nyugodtan kivárni valamit?
- Gondoltatok-e arra, hogy az Isten segítségét kérjétek, mikor türelmetlenek vagytok valamiért?

1. Átkelés a karok tengerén

Nagyobb csoporttal, nagyobb teremben vagy szabadtéren játszhatjuk a következő bizalomra és engedelmességre nevelő játékot: Az osztály felsorakozik két oszlopba. Egymással szembe fordulnak a párok, és a két sor kialakít egy olyan széles ösvényt maga között, hogy az egymás felé kinyújtott kezeik épphogy összeérjenek. Egy vállalkozó kedvű teljes erőből belefut a két sor által kialakított folyosóba, ahol a karok akadályt képeznek. A sorfalat állók pont akkor emelik fel a karjaikat, amikor a futó elérkezik hozzájuk, mintegy tovahaladó hullámként. Mindenki kipróbálhatja.

2. Érzelmek a szabadításban– mimes játék

Osszuk kétfelé a csoportunkat! Helyezkedjenek egymással szembe! Történetmesélés közben arcminimikával, hangok nélkül az egyik csoport a fáraó érzelmeit jeleníti meg (düh, kétségbeesés, harag, félelem, bosszú, odaveszés), a másik csoport Mózes és a nép érzelmeit jeleníti meg (elszántság, szomorúság, készen állás, öröm, kétségbeesés, a szabadulás öröme).

3. Aranymondás a száraz tenger medrében

Készítsünk el egy összehajtható aranymondásos képeslapot az alábbi videó segítségével:

<https://youtu.be/IfNbwmJJMq>

4. Közös mese – a „valahova tartozás” jelentőségének tudatosítása és erősítése

Izráel mint a választott nép: akkor van összetartozás, ha van közös cél, stratégia, eredmény.

Fejlesztő hatás: Az együtteség, a közös tevékenység átélése. A tagoknak figyelniük kell egymásra. Mivel közösen hoznak létre egy produktumot, így ez a feladat elsősorban a csoportkohéziót erősíti.

Időkeret: 20-30 perc

Eszközigény: rongylabda

A játék leírása: A játékosok körben ülnek. Az a feladat, hogy együtt, közösen írjanak egy mesét. A csoportvezető elkezd, a csoporttagoknak kell folytatnia. Akinek a labdát dobják, annak kell folytatnia, így mindenkinek mindig figyelnie kell, hiszen sosem tudhatja, hogy mikor kerül hozzá a labda. Épp ezért érdemes előre leszögezni: egy ember többször is megkaphatja a labdát. Mindenki azt, és annyit mond, amit és amennyit akar, de természetesen a már elkezdett történetet kell folytatnia. A történetet a csoportvezető kezdi, ő dobja el a labdát is először. A kezdés legyen semleges, és ne adjon különösebb támpontot arra, hogy hogyan folytatódjon a történet. Érdemes ismert mesekezdéseket használni, például „hol volt, hol nem volt, volt egyszer...” Ha kész a mese, érdemes megbeszélni, ki milyennek látja, ki hogy módosított volna rajta, kinek mit jelentett (Benedek, 1992).

Forrás: Benedek (1992), idézi: *Gyakorlatok, játékok gyűjteménye* (Eszterházy Károly Főiskola HEFOP-projekt segédanyaga, ma már nem elérhető online).

5. Területfoglalás – együttműködés fejlesztése

Isten népének viselkedésére, az elégedetlenségre, bizalmatlanságra, és az együttműködés választására mutathatunk rá ezzel a játékkal.

Fejlesztő hatás: A csoportközi konfliktus demonstrálása azokban a helyzetekben, ahol a szűkös forrásokért megy a küzdelem. Ezen kívül, mivel kiscsoportokban folyik a munka, így a kiscsoporton belüli együttműködés, a valahova tartozás érzése is erősödik.

Eszközigény: sok elmozdítható bútor és tárgy, például székek, asztalok, szőnyegek, dísz tárgyak.

A játék leírása: A csoportot két csapatra osztjuk. Az egyik csapat a terem egyik, a másik csapat a terem másik felében helyezkedik el. A feladat: adott jelre minél több tárgyat a saját térfelünkre

hurcolni. Az időkeret öt perc. Rabolni szabad: a másik csoport területéről vissza is lehet hozni tárgyakat. Az egyetlen szabály, hogy amit valaki már megfogott, amíg el nem engedi, addig más nem nyúlhat hozzá. Az öt perc elteltével kiderül, melyik csoport nyert, melyik mennyi tárgyat szedett össze. A játékot megbeszélés követi: milyen élmény volt a csapatok közötti versengést, a „szabad rablást” átélni, mind az „elkövető”, mind a „kirablott” oldaláról.

Egyéb megjegyzések: Általában vidám, sok nevetéssel járó játék, de ügyeljünk a durvaság elkerülésére, vigyázzunk, nehogy valaki vagy valami megsérüljön (Benedek, 1992)!

Forrás: Benedek (1992), idézi: *Gyakorlatok, játékok gyűjteménye* (Eszterházy Károly Főiskola HEFOP-projekt segédanyaga, ma már nem elérhető online).

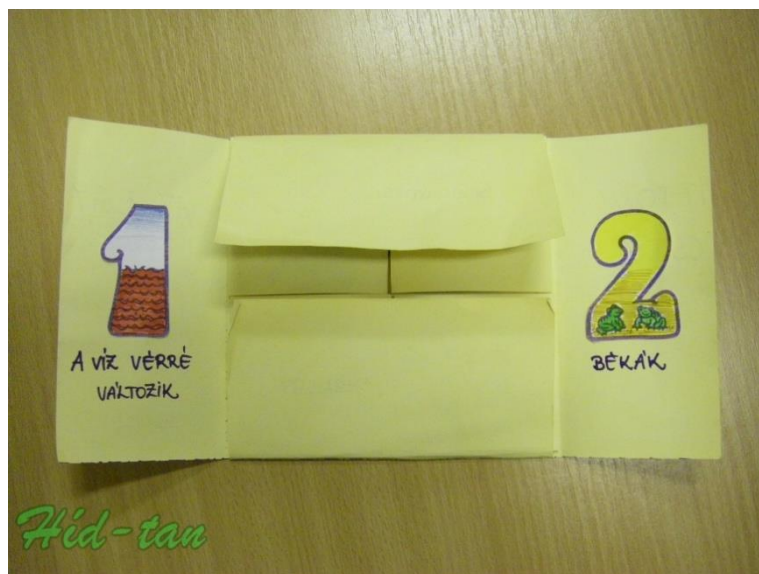
6. Mózes és a Tíz csapás – alkotás

Cél: az ismeretek rögzítése

Eszközök: színes papír, színes ceruza, ragasztó

A munka menete:

- téglalap alakú színes papírokra ragasztják a számokat
- a mellékelt minta alapján alá írják, bele rajzolják a Tíz csapást.
- a téglalap alakú kész lapokat a mellékelt ábra szerint összeragasztják.

Forrásanyag: <http://hid-tan.kreativcuccok.hu/2014/01/08/mozes-es-a-tiz-csapas-lapbook/>